

---

# Årsbokslut för svensk turism och turistnäring

---

Turistnäringens  
effekter på ekonomi och  
sysselsättning i Sverige

---

Fakta & statistik

2008



A decorative pattern of small white plus signs arranged in a grid on a yellow background, located at the bottom of the page.

© Tillväxtverket

Stockholm, juni 2009

Upplaga: 500 ex, därefter tryck vid behov

Produktion: Tillväxtverket

Form: Ordförrådet AB

Tryck: Danagårds Grafiska AB

Info 0040

ISBN: 978-91-86341-05-3

## Förord

Tillväxtverket är ansvarig myndighet för turistnäringens främjande och ska utveckla näringspolitiska insatser för främjande av företagande och entreprenörskap inom turistnäringen. Tillväxtverket är också statistikansvarig myndighet för den officiella turiststatistiken och en viktig uppgift är att ta fram och sprida information och kunskap om turism och turistnäringens utveckling i Sverige.

Trots finanskrisens och lågkonjunktorens effekter under senare delen av 2008 ökade den totala omsättningen i turistnäringen för helåret 2008 till drygt 244 miljarder kronor. Både sysselsättningen och exportvärdet (utländsk konsumtion i Sverige) fortsatte att öka kraftigt och bidrog därmed till att skapa tillväxt i Sverige.

Framtiden kommer i större utsträckning än idag att handla om tjänstenärings- och tjänstenärings- och därför kommer vår förmåga att hantera dessa näringar att få en avgörande betydelse för välbefinnande, sysselsättning och företagande på många platser i Sverige. Enligt internationella bedömningar kommer turism och resande i ett globalt perspektiv att ha en tillväxt på cirka fyra procent per år fram till 2020. Sverige har goda förutsättningar att ta del av denna tillväxt då våra basresurser i form av attraktiva resmål och anläggningar samt natur och kultur i förädlad form ligger i linje med vad både fritids- och affärsresenärer förväntas efterfråga.

Stockholm i juni 2009

*Christina Lugnet*  
Generaldirektör

*Peter Terpstra*  
Turismanalytiker

## Vad är turism och turistnäring?

Enligt Förenta Nationerna och den internationellt vedertagna definitionen omfattar turism människors aktiviteter när de reser till och vistas på platser utanför sin vanliga omgivning för kortare tid än ett år för fritid, affärer eller andra syften. Definitionen omfattar därmed i princip all konsumtion som är direkt kopplad till resandet.

Turistnäringen i sig är inte någon egen bransch. Turistnäringen är ett samlingsbegrepp som utgörs av summan av de aktiviteter i olika branscher (så som till exempel rese-, hotell- och flygbranschen) som är riktade till och konsumeras av människor när de reser till och vistas på platser utanför sin vanliga omgivning. Det är vem som konsumerar och inte vad som produceras som per definition avgör vad som är turism.

### **Satellitkontot mäter turismens effekter på ekonomi och sysselsättning i Sverige**

Turismens effekter på ekonomi och sysselsättning mäts genom så kallade satellitkontoberäkningar, där den del av konsumtionen som härrör från turism från de olika branscherna i nationalräkenskaperna samlas. Satellitkontot mäter värdet av såväl svenska som utländska turisternas direkta konsumtion av svenska varor och tjänster. Metoden för satellitkontoberäkning, Tourism Satellite Account (TSA) är en internationellt vedertagen metod som har tagits fram av FN-organet World Tourism Organization (UNWTO) i samarbete med OECD och turistnäringens organisationer. I Sverige görs beräkningarna på Tillväxtverkets uppdrag av Nationalräkenskaperna på Statistiska Centralbyrån (SCB). I likhet med övriga nationalräkenskaper revideras tidsserierna varje år, därför är tidigare tidsserier inte jämförbara med de senaste uppgifterna.

Vid publicering av data ange alltid Tillväxtverket/SCB som källa.

# Nyckeltal för 2008

(med procentuell förändring från 2007)

- 244 miljarder kronor i total omsättning, plus 6,3 procent
- 158 936 sysselsatta (årsverken), plus 6,2 procent
- 90,9 miljarder kronor i exportintäkter/utländsk konsumtion i Sverige, plus 8,4 procent
- 13,3 miljarder kronor i momsintäkter från utländsk konsumtion i Sverige, plus 8 procent
- 104,8 miljarder kronor, svenska hushålls konsumtion i Sverige, plus 4,1 procent
- 7,2 procent av svenska hushålls totala konsumtion är turistkonsumtion i Sverige
- 48,2 miljarder kronor, svenska affärsresenärers konsumtion (näringsliv & myndigheter) i Sverige, plus 7,5 procent
- 90,4 miljarder kronor i förädlingsvärde, plus 3,8 procent
- 2,86 procent, turistnäringens relation/andel av Sveriges totala BNP

# Turistnäringens ekonomi

## Kraftig ökning av turistkonsumtionen i Sverige 2008

Den totala turistkonsumtionen i Sverige ökade under 2008 med 6,3 procent. Mellan åren 2000 och 2008 har den totala turistkonsumtionen i Sverige ökat med 53 procent i löpande priser. Exporten, värdet av utländska besökarens konsumtion i Sverige, ökade under samma period med drygt 100 procent i löpande priser. Även förädlingsvärdet och antal sysselsatta inom turistnäringen har ökat kraftigt under perioden 2000 till 2008. Turismens andel/relation till Sveriges totala BNP har under perioden pendlat mellan 2,77 och 2,94 procent, vilket visar att turistnäringen ligger på en ganska konstant nivå i förhållande till den totala ekonomin. Förändringar inom den totala ekonomin påverkar dock turistnäringens andel av BNP mer än upp eller nedgångar inom själva turistnäringen.

Årsbokslut för svensk turism och turistnäring.  
Nyckeltal 2000–2008 (löpande priser, miljoner kronor)

	Total turistkonsumtion i Sverige	Svenskars turistkonsumtion i Sverige	Utländska besökarens konsumtion i Sverige (export)	Förädlingsvärde	Sysselsatta (årsverken)	Andel av/relation till total BNP, %
2000	159 511	115 022	44 490	64 589	132 433	2,87
2001	174 332	122 250	52 082	67 539	140 452	2,90
2002	180 009	125 373	54 637	71 116	138 019	2,94
2003	180 522	128 110	52 412	71 573	136 963	2,85
2004	186 630	130 093	56 537	72 745	132 856	2,77
2005	204 405	138 081	66 324	76 784	131 533	2,81
2006	217 306	142 457	74 848	82 872	139 881	2,86
2007*	229 509	145 622	83 887	87 156	149 589	2,84
2008*	244 054	153 121	90 933	90 448	158 936	2,86
08/07, %	6,3	5,1	8,4	3,8	6,2	
08/00, %	53,0	33,1	104,4	40,0	20,0	

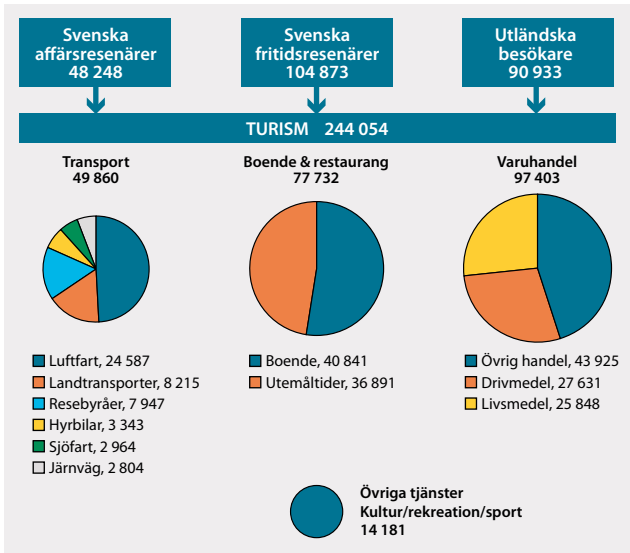
\* Preliminära uppgifter

Källa: Tillväxtverket/SCB

## Turismen skapar stora intäkter

Under 2008 spenderade fritids- och affärsresenärer drygt 244 miljarder kronor i Sverige, pengar som fördelar sig mellan de olika branscherna enligt illustrationen nedan. Mest pengar la turisterna på varuhandel, 39 procent eller drygt 97 miljarder kronor. Därefter kommer boende och restaurang, som kan tillgodoräkna sig intäkter på drygt 77 miljarder kronor eller 31 procent av totalen. Transportsektorn med intäkter från exempelvis tågbiljetter, flygstolar och hyrbilar står för cirka 20 procent eller nästan 50 miljarder kronor. Konsumtionen av kultur, rekreation och sport är den minsta sektorn, men samtidigt en av de sektorer som växer snabbast. Det är också denna sektor som i huvudsak bidrar med den attraktionskraft som driver resandet och därmed övriga sektorer framåt. Av den totala konsumtionen svarade svenska resenärer för nästan två tredjedelar, varav fritidsresenärerna spenderade merparten. De utländska besökarnas konsumtion, nästan 91 miljarder kronor, utgjorde cirka 37 procent av den totala konsumtionen, en ökning från 27 procent år 2000.

Fördelning av turistnäringens totala omsättning 2008 (miljoner kronor)

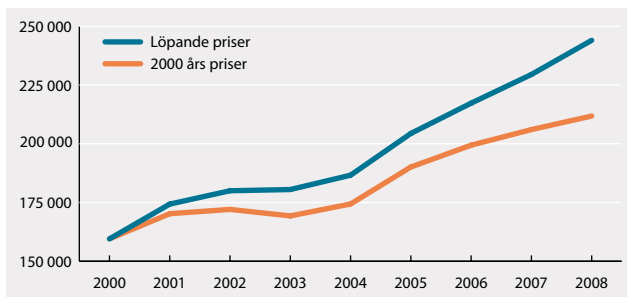


Källa: Tillväxtverket/SCB

## Stark tillväxt för svensk turistnäring sedan 2000

Omsättningen inom svensk turistnäring har ökat med 53 procent i löpande priser sedan 2000. Uttryckt i fasta priser har ökningen varit 33 procent.

### Utveckling av total omsättning inom turistnäringen i Sverige (miljoner kronor)

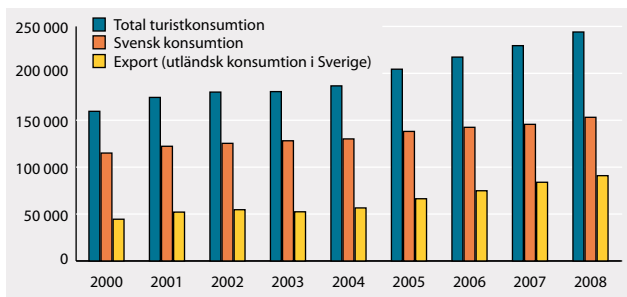


Källa: Tillväxtverket/SCB

## Utländsk konsumtion i Sverige ökar betydligt mer än den inhemska konsumtionen

Samtidigt som den totala omsättningen inom svensk turistnäring ökat med 53 procent i löpande priser sedan 2000, har den inhemska/svenskarnas turistkonsumtion i Sverige ökat med 33 procent i löpande priser. Under samma period har turistnäringens exportvärde, det vill säga utländska besökares turistkonsumtion i Sverige, ökat cirka tre gånger så mycket eller med drygt 100 procent i löpande priser.

### Total turistkonsumtion i Sverige (löpande priser, miljoner kronor)



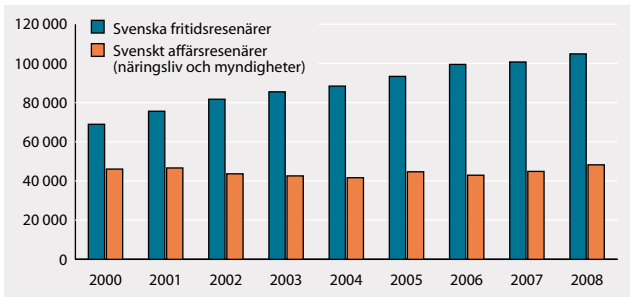
Källa: Tillväxtverket/SCB



## Både fritidsresenärer och affärsresenärer spenderade mer under 2008

Svenska fritidsresenärer står för drygt två tredjedelar av svenskarnas totala turistkonsumtion i Sverige. Fritidsresenärernas andel av den inhemska turistkonsumtionen har ökat från 59 till 68 procent sedan 2000. Affärsresenärernas andel har under samma period minskat från 40 till 31 procent. Under 2008 ökade dock både affärsresenärernas (plus 7,5 procent) och fritidsresenärernas konsumtion (plus 4,1 procent).

### Svenskars turistkonsumtion i Sverige (löpande priser, miljoner kronor)

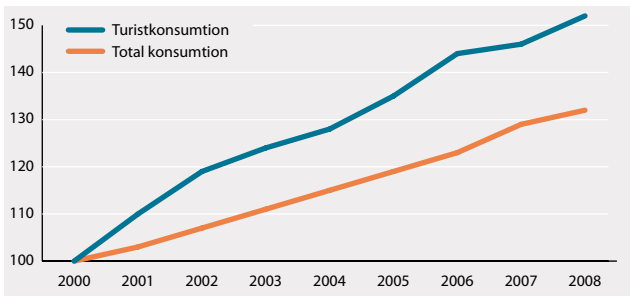


Källa: Tillväxtverket/SCB

## Hushållens turistkonsumtion i Sverige ökar mer än hushållens totala konsumtion

Svenskarnas privata turistkonsumtion i Sverige har ökat med 52 procent i löpande priser sedan 2000. Under sam-

### Index för hushållens turistkonsumtion i Sverige i förhållande till hushållens totala konsumtionsutgifter (löpande priser). Index 2000 = 100.



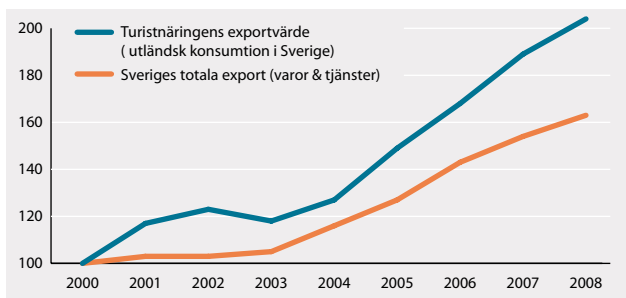
Källa: Tillväxtverket/SCB

ma period har hushållens totala konsumtion ökat med drygt 30 procent i löpande priser. Hushållens turistkonsumtion i Sverige har ökat sin andel från 6,2 till 7,2 procent av hushållens totala konsumtion mellan åren 2000 och 2008.

### Turistnäringens exportvärde ökar fortare än Sveriges totala export

Sveriges totala export av varor och tjänster har haft en gynnsam utveckling under senare år och har sedan 2000 ökat med drygt 63 procent i löpande priser. Under motsvarande period har turistnäringens exportvärde, det vill säga utländska besökares turistkonsumtion i Sverige, ökat med drygt 100 procent.

**Index för turistnäringens exportvärde i jämförelse med Sveriges totala export av varor och tjänster (löpande priser). Index 2000 = 100.**



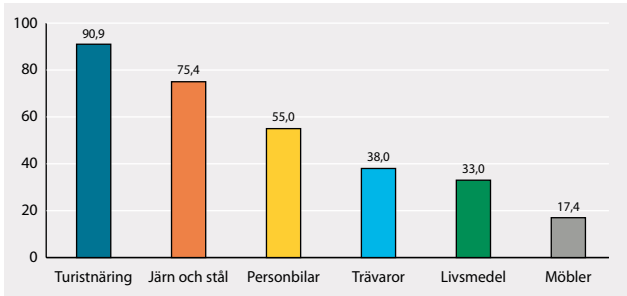
Källa: Tillväxtverket/SCB

### Turistnäringens exportvärde större än järn- och stålexporten

Utgifter som resenärer från ett land har när de besöker ett annat land resulterar både i import- och exportvärden. Svenscars utgifter i utlandet är lika med import och utländska besökares utgifter i Sverige skapar ett inflöde av utländsk valuta i Sverige det vill säga export. Därför kan utländsk turism i Sverige betraktas som en exportnäring som vilken annan varu- eller tjänsteexporterande näring som helst. Turistnäringens andel av Sveriges totala export var under 2008 högre än för flera viktiga varuområden.

Turistnäringens exportvärde uppgick till nästan 91 miljarder under 2008 och var därmed större än värdet av bland annat Sveriges järn- och stålexport 75,4 miljarder kronor, och den svenska personbilsexporten som var 55 miljarder kronor under 2008.

**Turistnäringens exportvärde (utländsk konsumtion i Sverige) i jämförelse med exportvärden för några viktiga varuområden 2008 (miljarder kronor)**

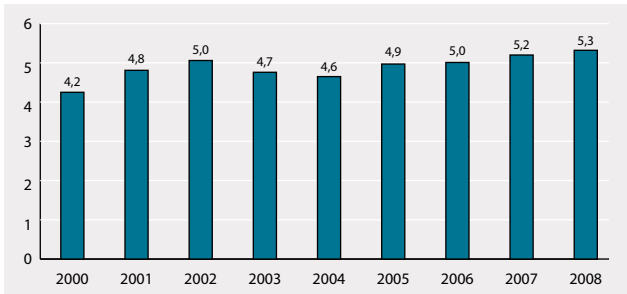


Källa: Tillväxtverket/SCB

### Turistnäringens andel av den totala exporten ökar

Samtidigt som turistnäringens exportvärde (utländsk konsumtion i Sverige) har fördubblats under de senaste nio åren har också näringens exportvärde som andel av den totala exporten ökat från 4,2 procent till 5,3 procent.

**Turistnäringens exportvärde som andel av Sveriges totala export av varor och tjänster (procent)**

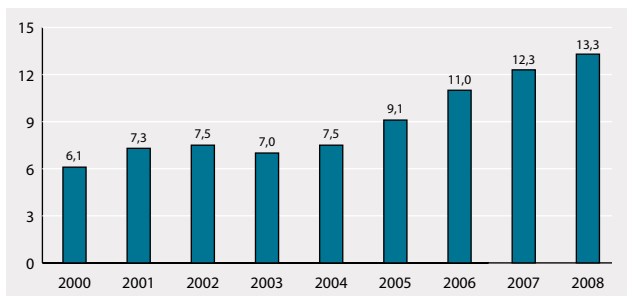


Källa: Tillväxtverket/SCB

## Turistnäringen är den enda exportnäring som skapar direkta momsintäkter till statskassan

För 2008 uppgick momsen på utländska besökares konsumtion i Sverige till cirka 13,3 miljarder kronor som är en ökning med drygt 115 procent sedan 2000.

### Momsintäkter av utländska besökares konsumtion i Sverige (löpande priser, miljarder kronor)

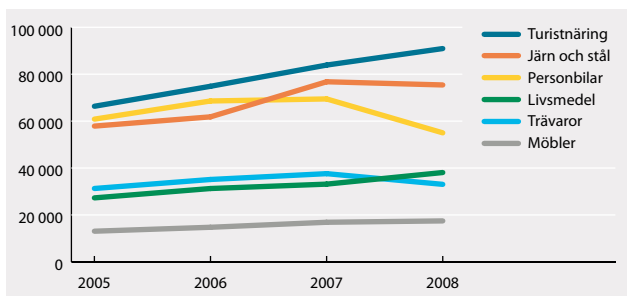


Källa: Tillväxtverket/SCB

## Betydelsefull varuexport viker

Samtidigt som turistnäringens exportvärde ökat med cirka 37 procent under de senaste fyra åren har järn- och stålexporten ökat med cirka 30 procent i löpande priser. Den svenska personbilsexporten har dock minskat med cirka tio procent under motsvarande period.

### Utveckling av turistnäringens exportvärde (utländsk konsumtion i Sverige) i jämförelse med exportvärden för några viktiga varuområden (löpande priser, miljarder kronor)

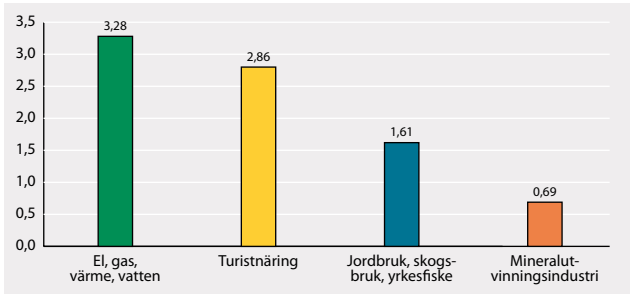


Källa: Tillväxtverket/SCB

## Turistnäringens andel av BNP större än för jordbruk, skogsbruk och yrkesfiske

Turismens andel/relation till Sveriges totala BNP har sedan 2000 pendlat mellan 2,77 och 2,94 procent, vilket visar att turistnäringen ligger på en ganska konstant nivå i förhållande till den totala ekonomin.

### Turistnäringens andel av/relation till BNP i relation till några jämförbara näringar 2008 (procent)



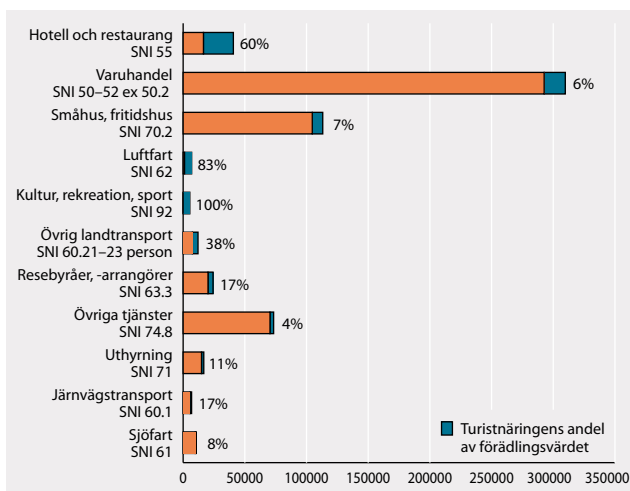
Källa: Tillväxtverket/SCB

Förändringar inom den totala ekonomin påverkar dock turistnäringens andel av/relation till BNP mer än upp eller nedgångar inom själva turistnäringen. Turistnäringens andel av BNP var under 2008 mindre än för el, gas, värme och vatten men betydligt högre än för till exempel jordbruk, skogsbruk och yrkesfiske.

## Turism viktigast för resebyråer och researrangörer

De flesta branscher berörs på något sätt av turismen. Allra viktigast är den för resebyråer och researrangörer där turismen står för 100 procent av förädlingsvärdet. För varuhandeln är motsvarande siffra cirka 6 procent. Hotell och restaurang har med 24,2 miljarder kronor det högsta förädlingsvärdet i turistnäringen. Näst viktigast är varuhandeln med drygt 17 miljarder kronor i förädlingsvärde. Att andelen turism inom hotell och restaurang inte är större än 60 procent beror på att en stor andel av besöken på restauranger görs av lokalbefolkningen som definitionsmässigt inte är turism. För att beräkna förädlingsvärdet, det vill säga produktionsvärdet minus förbrukningsvärdet, kombineras turisternas utgifter med SCB:s produktionsstatistik.

**Totalt förädlingsvärde och turistnäringens andel för olika branscher 2008 (miljoner kronor)**



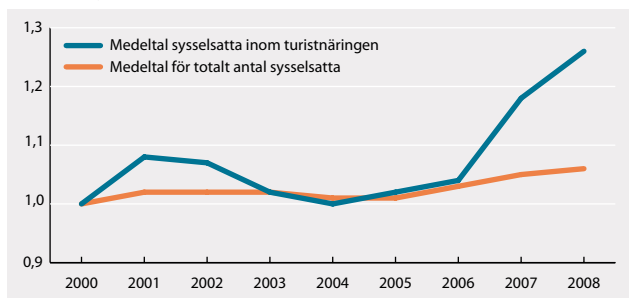
Källa: Tillväxtverket/SCB

# Sysselsättning inom turistnäringen

## Turistnäringen bidrar till ökad sysselsättning

Antalet sysselsatta (årsverken) i turistnäringen har ökat med cirka 20 procent eller med drygt 26 000 heltidsarbeten sedan 2000.

Index för sysselsättningsutveckling inom turistnäringen i jämförelse med total sysselsättningsutveckling i Sverige. Index 2000 = 1.



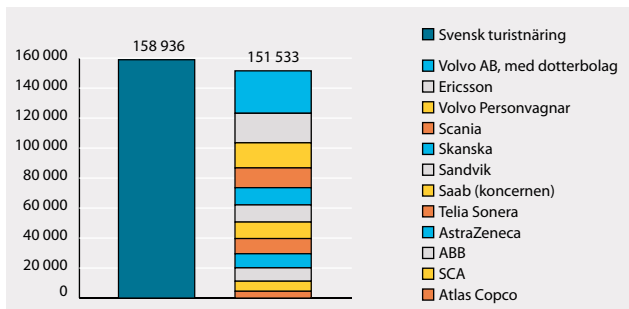
Källa: Tillväxtverket/SCB

Mätt i medeltal sysselsatta har Sveriges totala sysselsättning under motsvarande period ökat med cirka 6 procent.

## Fler anställda i turistnäringen än i många storföretag tillsammans

Antalet sysselsatta inom turistnäringen i Sverige under 2008 var fler än det totala antalet sysselsatta i Sverige inom följande storföretag: Volvo AB med dotterbolag, Ericsson, Volvo Personvagnar, Scania, Skanska, Sandvik, Saab (koncernen), TeliaSonera, AstraZeneca, ABB, SCA och Atlas Copco som tillsammans sysselsatte nästan 152 000 personer.

### Jämförelse av antal sysselsatta i Sverige 2008

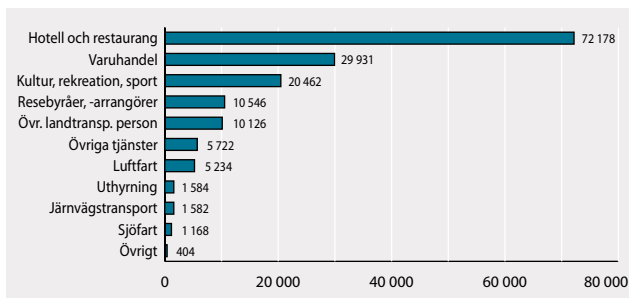


Källa: Tillväxtverket och respektive bolag

## Flest sysselsatta med turism inom hotell och restaurang

Av totalt 158 936 helårsverken inom turistnäringen 2008 var flest sysselsatta med turism inom hotell och restaurangbranschen, drygt 72 000 helårsverken eller cirka 45 procent av alla inom turistnäringen. Näst största bransch

### Antal sysselsatta (årsverken) inom turism i olika branscher 2008



Källa: Tillväxtverket/SCB

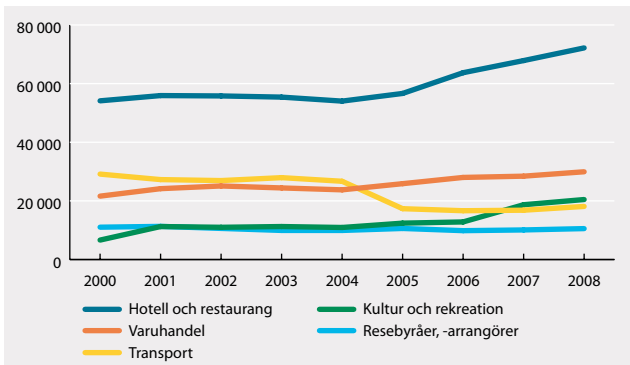


var varuhandeln med nästan 30 000 helårsverken eller cirka 18 procent av totalen. Rese- och transportsektorn med resebyråer, researrangörer och alla transportörer sysselsatte tillsammans nästan 29 000 personer på heltid.

### Antal sysselsatta med turism inom hotell och restaurang ökar mest

Sedan 2000 har antalet sysselsatta (årsverken) med turism inom hotell och restaurang ökat mest och drygt 18 000 nya heltidsarbeten har tillkommit. Men det är kultur- och rekreationssektorn som haft den procentuellt starkaste utvecklingen med en ökning på drygt 300 procent eller nästan 14 000 årsverken sedan 2000.

#### Utveckling av antal helårsverken inom turism i olika branscher



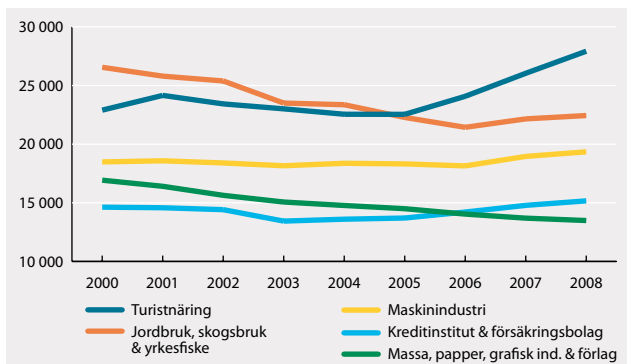
Källa: Tillväxtverket/SCB

Varuhandeln har under samma period ökat från drygt 21 000 till nästan 30 000 helårsverken eller med cirka 38 procent. Hos resebyråer och researrangörer har antalet helårssysselsatta minskat med drygt 9 procent samtidigt som transportsektorn minskat med hela 62 procent under motsvarande period.

## Sysselsättningen utvecklas snabbare i turistnäringen än i många andra jämförbara näringar

Sedan 2000 har sysselsättningen utvecklats snabbare i turistnäringen än i många andra jämförbara näringar. Under de senaste nio åren har antalet arbetade timmar inom till exempel jordbruk, skogsbruk och yrkesfiske minskat med cirka 16 procent samtidigt som turistnäringen under motsvarande period ökat med cirka 20 procent.

### Utveckling av antal arbetade timmar i turistnäringen i jämförelse med några viktiga näringsgrenar (10 000-tal timmar)



Källa: Tillväxtverket/SCB



**Tillväxtverket**  
Tel 08-681 91 00  
www.tillvaxtverket.se

**För fler och växande företag samt ett hållbart och konkurrenskraftigt näringsliv i alla delar av landet.**

## **Tillväxtverket sprider information om turism och turistnäringen**

Tillväxtverket är ansvarig myndighet för turistnäringsfrämjande och ska utveckla näringspolitiska insatser för främjande av företagande och entreprenörskap inom turistnäringen. Tillväxtverket är också statistikansvarig myndighet för den officiella turiststatistiken och en viktig uppgift är att ta fram och sprida information och kunskap om turism och turistnäringens utveckling i Sverige.

Du hittar mer fakta om turism och turistnäringens utveckling i Sverige på Tillväxtverkets webbplats: [tillvaxtverket.se](http://tillvaxtverket.se) under rubriken *Fakta och statistik*, där du också kan beställa eller hämta hem denna publikation.